

APLIKACE PRAVA

První autorský odborný časopis

2-3 / 2016

“Právo není spravedlnost, ale spravedlnost je přirozené právo”

GNÓMY, Luboš Chalupa

Str. 3-5

Vady rozsudků o vydržení do 31. 12. 2013

Str. 10-11

Promlčení příslušenství v rozsahu rozšíření žaloby

Str. 6

Hmotně právní účinky doručení do datové schránky adresáta

První autorský odborný časopis

Staňte se sponsorem

Aplikace práva Vám nabízí jedinečnou možnost stát se sponsorem odborného právního časopisu a inzerovat své služby napříč dílčími vydáními časopisu. Prostřednictvím této placené reklamy získáte exkluzivní zařazení do sekce sponzorů v závislosti na vybraném rozsahu.

SEKCE SPONZOŘI BUDE BRZY DOSTUPNÁ

Rezervujte si své místo ještě dnes

JUDr. Petr Ukázka LL.M.

Je nový bezplatný internetový právní časopis určený pro právní praxi i dalším zájemcům z řad laické veřejnosti se zájmem o právo. Je prvním autorským odborným časopisem obsahujícím sborník právních statí JUD r. Luboše Chalupy, který doposud publikoval desítky odborných článků v předních právních časopisech, jako např. Právní rádce, Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Bulletin advokacie, s rozsáhlou citací v komentářové právní literatuře jako součásti právního řádu ČR v širším smyslu.

advokat@test.com

+420 775 202 555

<https://www.aplikaceprava.cz/>

První autorský odborný časopis

Vady rozsudků o vydržení do 31. 12. 2013

Str. 3-5

Hmotně právní účinky doručení do datové schránky adresáta

Str. 6

Započtení peněžitých pohledávek v různých měnách po 1. 1. 2014

Str. 7-9

Promlčení příslušenství v rozsahu rozšíření žaloby

Str. 10-11

Písemná forma výstrahy a rozhodnutí o vyloučení z bytového družstva

Str. 12-13

JUDr. Luboš Chalupa

APLIKACE PRÁVA je nový bezplatný internetový právní časopis určený pro právní praxi i dalším zájemcům z řad laické veřejnosti se zájmem o právo. Je prvním autorským odborným časopisem obsahujícím sborník právních statí JUDr. Luboše Chalupy, který doposud publikoval desítky odborných článků v předních právních časopisech, jako např. Právní rádce, Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Bulletin advokacie, s rozsáhlou citací v komentářové právní literatuře jako součásti právního řádu ČR v širším smyslu.

V dnešní internetové době, kdy rozhodují dny, lze autorskou prioritu nových průlomových myšlenek nejlépe zajistit vydáváním vlastního odborného časopisu až s následným převzetím ostatními autory, kteří je dále rozvedou a precizují. Autorské právo v novodobém pojetí nesprávně více chrání jiný způsob vyjádření již existující autorské myšlenky obsažené v určitém díle s jejím častým přisvojováním ze strany dalších osob za vlastní než původní originální myšlenku samu.

Smyslem nového časopisu je být podnětem pro soudní praxi, zejména rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu ČR i Ústavního soudu ČR, pro jejichž vysokou kvalitu je nezbytná odborná oponentura i zdroj nových právních názorů.

APLIKACE PRÁVA může být rovněž inspirací pro další autory i jiných společenských oblastí, aby oni sami mohli přispět k rozvoji daného oboru svými novými myšlenkami a názory prostřednictvím pravidelného zveřejňování v jimi vydávaném internetovém odborném časopise bez nutnosti zdlouhavého vydávání v tištěných periodikách s redakčními radami s rizikem ztráty priority či aktuálnosti.

Redakční informace:

Elektronický časopis se sborníkem právních statí **APLIKACE PRÁVA** vydává JUDr. Luboš Chalupa, www.aplikaceprava.cz, redakce@aplikaceprava.cz, Křižíkova 156, 186 00 Praha 8.
Redakční rada: JUDr. Luboš Chalupa.

Časopis vychází jednou za 3 měsíce. Časopis **APLIKACE PRÁVA** je registrován v Českém národním středisku ISSN Národní technické knihovny (ISSN 2336-5560). © Všechna práva vyhrazena. Jakákoli další publikace, přetištění nebo distribuce jakéhokoli materiálu nebo části materiálu uveřejněného v časopise **APLIKACE PRÁVA** (tištěnou i elektronickou formou) je možná pouze s uvedenou citací autora, názvu a čísla časopisu.

Autorem článků je JUDr. Luboš Chalupa
Časopis **APLIKACE PRÁVA** č. 2-3/2013 byl vydán
dne 25. 10. 2016.

VADY ROZSUDKŮ O VYDRŽENÍ DO 31.12. 2013

Až na výjimky meritorní rozhodnutí obecných soudů v právně složitějších případech nabytí vlastnictví vydržením doposud neobsahují nezbytná skutková zjištění o dosavadní držbě knihovního vlastníka, případně všech jeho dědiců jako univerzálních právních nástupců a o určitém způsobu a datu zániku dosavadní držby, případně zániku držby každého z dědiců zvlášť (např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 22Cdo 181/2016).

1

Neúplnost základních skutkových zjištění vede k nepřezkoumatelnosti rozsudků, čímž se mnohdy zakrývá neznalost soudců nejsložitějších právních otázek, které právní teorie doposud opomíjela. Základní strategií soudních sporů bývá systematické pomlouvání druhé strany tak, aby soudce v řízení podvědomě stranil jedné straně sporu, což je o to účinnější, oč se soudce ve věci skutkově či právně neorientuje.

2

Pro přezkoumatelnost a srozumitelnost každého meritorního soudního rozhodnutí lze doporučit, aby na počátku odůvodnění byl výčet rozhodných skutkových zjištění s uvedením základních důkazů s až následným rozvedením dalších okolností případů a důkazů o nich.

3

Nezbytnými skutkovými zjištěními každého meritorního soudního rozhodnutí o nabytí vlastnictví nemovitostí vydržením jsou:

- určité vymezení rozhodné doby pro vydržení
- knihovní vlastnictví v rozhodném období, případně všech dědiců knihovního vlastníka jako jeho univerzálních právních nástupců
- určitý domnělý právní titul k určitému datu
- dosavadní držba knihovního vlastníka na základě určité právní skutečnosti ke dni vzniku domnělého právního titulu, případně držby všech jeho dědiců jako univerzálních právních nástupců
- zda se jednalo o držbu výlučnou či společnou, kdy se musí posuzovat držba každého držitele zvlášť
- určitý způsob zániku dosavadní držby knihovního vlastníka v rozhodné době, případně zániku držby každého z jeho dědiců, kteří vstoupili do právního postavení dnem smrti společně a nerozdílně
- vznik oprávněné držby na základě domnělého právního titulu k určitému datu
- nepřetržitý výkon práva oprávněné držby po celou rozhodnou dobu

4

Pokud zůstavitel jako knihovní vlastník držel předmětnou věc ke dni své smrti, přešlo právo držby bez dalšího na jeho dědice jako univerzální právní nástupce společně a nerozdílně ke dni smrti zůstavitele. Při vydržení děděné věci ještě před pravomocným skončením dědického řízení musí rozsudek obsahovat určitá skutková zjištění o zániku držby zvlášť u každého z dědiců knihovního vlastníka, který věc držel ke dni své smrti.

5

V případě typického putativního důvodu vydržení na základě absolutně neplatné kupní smlouvy vzniká diametrálně odlišný právní stav oproti stavu zániku společné držby více dědiců v průběhu dědického řízení v důsledku nesprávně vyznačené doložky právní moci jen jednomu z dědiců, a to:

- a) nepřevedení vlastnického práva na základě absolutně neplatné kupní smlouvy,
- b) převedení držby z prodávajícího jako knihovního vlastníka ve prospěch kupujícího v rámci splnění povinnosti prodávajícího předat předmět kupujícímu zpravidla protokolem o předání a převzetí,

- 5 c) užívá-li prodávající neplatně převedenou věc i po neplatném uzavření kupní smlouvy a v jejím rámci po platném převedení jeho držby na kupujícího, není prodávající, byť pravý vlastník, již držitelem svojí věci, i když ji později sám užívá na základě následně uzavřené smlouvy o nájmu s kupujícím jako „pronajímatelem“ („nájemce“ vlastní věci). Pokud kupující od prodávajícího smluvně převzal držbu neplatně prodané věci, má vůči prodávajícímu jako pravému vlastníkovu právní postavení oprávněného držitele, a proto může tuto věc vydržet, i kdyby kupující po neplatném prodeji přenechal věc prodávajícímu do „nájmu“
- 6 **Držba prodávajícího (darujícího) na základě neplatně uzavřené kupní (darovací) smlouvy na nemovitost – jako u věcí movitých – zaniká samostatným dvoustranným hmotně právním jednáním (právním úkonem) v rámci neplatně uzavřené smlouvy, a to předáním a převzetím předmětu smlouvy nabyvateli zpravidla předávacím protokolem.**
- 7 V případě nesprávně vyznačené doložky právní moci na později zrušeném nepravomocném dědickém rozhodnutí jen jednomu z více dědiců lze uvažovat o vydržení mezi dědici navzájem ještě v průběhu dědického řízení jen tehdy, pokud druhý z dědiců děděnou věc v rozhodné době prokazatelně neužíval, nepobíral z ní užitky, neboť nesprávně vyznačenou doložkou jinému účastníkovi dědického řízení nezanikla držba tohoto dalšího dědice, která je ode dne smrti zůstavitele ex lege držbou vlastnickou (spoluvlastnickou).
- 8 **Dnem nesprávně vyznačené doložky právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí jen jednomu z více dědiců nezanikla dalšímu dědici jeho držba děděné věci, neboť ji - na rozdíl od neplatně uzavřené smlouvy o převodu vlastnictví nemovitostí s předáním předmětu smlouvy kupujícímu – nepřevodl na jinou osobu.**
- 9 Faktická držba každého z více dědiců, kterému dědictví bylo potvrzeno pravomocným dědickým rozhodnutím, je již ode dne smrti zůstavitele po celou dobu trvání dědického řízení držbou vlastnickou (spoluvlastnickou), pročez je v tomto období vyloučeno, aby jiný z dědiců, kterému byla nesprávně vyznačena doložka právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí, které bylo později zrušeno, mohl být vůči druhému ze společných dědiců v právním postavení oprávněného držitele, tj. držitele k cizí věci.
- 10 Vypořádání dědictví autoritativním rozhodnutím státního notářství ve smyslu ustanovení § 484 odst. 2 obč. zákona č. 40/1964 Sb. má povahu konstitutivního rozhodnutí státního orgánu, které zavazuje i singulárního právního nástupce dědice, zvláště pokud je jím jeho potomek, kterému dědic děděnou věc přes poznámku v katastru nemovitostí daroval ještě v průběhu dědického řízení, zjevně v úmyslu ve svůj prospěch zneužít nového, komplikovanějšího právního stavu.
- 11 Zdědí-li dědicové určitou nemovitost pravomocným dědickým rozhodnutím vydaným na základě ustanovení § 484 odst. 2 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. s uložením povinnosti vyplatit zbývajících dědice v penězích za jeho dědický díl na této nemovitosti, uznávají všichni dědicové vyplacením a přijetím této částky nabytí vlastnictví dědictvím k této věci na základě tohoto rozhodnutí. Tyto právní skutečnosti pak beze zbytku zavazují i singulárního právního nástupce dědice, kterému předmětná věc pravomocným dědickým rozhodnutím s účinky ke dni smrti připadla do vlastnictví.
- 12 Z ustanovení § 243g odst. 2 o.s.ř. vyplývá, že právní poměry účastníků jsou po zrušení pravomocného dědického rozhodnutí v dovolacím řízení - natož pak po zrušení nepravomocného dědického rozhodnutí, byť s nesprávně vyznačenou doložkou právní moci, odvolacím soudem - s účinky ex tunc dotčeny pozdějším pravomocným dědickým rozhodnutím, což soudy z neznalosti propojenosti hmotně právních i procesně právních předpisů doposud opomíjí.

První autorský odborný časopis

13

Bez zániku dosavadní držby nemůže v tomtéž období i rozsahu vzniknout držba jiné osoby k téže věci. Nesprávně vyznačenou doložkou právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí jen jednomu z dědiců nezaniká držba dalšího dědice, který i poté v průběhu dědického řízení zděděnou věc nepřerušeně fakticky užíval, pobíral z ní užitky, platil daň z nemovitostí apod.

14

Vydržení jednoho z více dědiců v průběhu dědického řízení na základě jen jemu nesprávně vyznačené doložky právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí, které bylo později zrušeno, vůči jinému dědici, je možné jen tehdy, pokud držba jiného dědice v rozhodném období prokazatelně z určitého důvodu zanikla.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

HMOTNĚ PRÁVNÍ ÚČINKY DORUČENÍ DO DATOVÉ SCHRÁNKY ADRESÁTA

Právní praxi nečiní žádné obtíže procesně právní účinky doručení do datové schránky adresáta. Nelze však přehlédnout, že poměrně často jsou součástí písemných podání účastníků doručovaných do datové schránky i hmotně právní jednání (právní úkony) včetně výpovědi, započtení, odstoupení od smlouvy, uplatnění nároku u soudu ve formě rozšíření žaloby apod.

1

Nestanoví-li zákon výslovně jinak, procesně právní účinky doručení do datové schránky účastníků občanského soudního řízení dochází okamžikem otevření datové schránky účastníky, nejpozději však 10. dnem po dodání do datové schránky, jinak je písemnost považována za doručenou.

2

Hmotně právní účinky hmotně právních jednání (právních úkonů) obsažených v písemnostech doručovaných do datové schránky – oproti procesně právním účinkům - nastávají již dnem dodání písemnosti do datové schránky adresáta bez ohledu na to, zda a kdy si ji adresát otevře.

3

Lze ilustrovat případ, kdy je účastníkovi doručováno prostřednictvím soudu podání druhého účastníka obsahující hmotně právní jednání (právní úkon) např. odstoupení od smlouvy či započtení:

- 1) procesně právní účinky doručení písemnosti nastávají až dnem otevření datové schránky adresáta, nejpozději však 10. dnem po dodání
- 2) hmotně právní účinky právního jednání (právního úkonu) nastávají bez dalšího již dnem dodání do datové schránky adresáta

4

Zvláště v případě prekluze či promlčení je tudíž nutno rozlišovat procesně právní následky doručení do datové schránky od hmotně právních následků doručení do datové schránky.

5

Hmotně právní účinky hmotně právních jednání (právních úkonů) obsažených v písemnostech doručovaných do datové schránky adresáta včetně podání druhého účastníka soudního řízení prostřednictvím soudu nastávají již dnem dodání do datové schránky adresáta bez ohledu na den otevření datové schránky adresátem.

6

Hmotně právní účinky dodání do datové schránky adresáta jsou srovnatelné s vhozením písemného oznámení pošty o uložení zásilky na poště do poštovní schránky adresáta, případně vhození samotné písemnosti do poštovní schránky adresáta, kde je rovněž nerozhodné, zda a kdy si adresát písemnost vyzvedl na poště, případně ze své poštovní schránky.

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa

ZAPOČTENÍ PENĚŽITÝCH POHLEDÁVEK V RŮZNÝCH MĚNÁCH PO 1.1. 2014

S účinností občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. vyvstala otázka, zda lze účinně započítat vzájemné peněžité pohledávky v různých volně směnitelných měnách.

- 1 Zásadní právní názor vylučující započtení vzájemných peněžních pohledávek v různých volně směnitelných měnách za účinnosti nového občanského zákoníku vyjádřila erudovaná právní literatura.¹⁾ S tímto právním názorem však nemohu souhlasit.
- 2 Započtení vzájemných pohledávek vzniklých do 31. prosince 2013 se řídí dosavadními právními předpisy, tj. obchodním zákoníkem a obč. zákoníkem č. 40/1964 Sb.
- 3 Mám za to, že započtení vzájemných pohledávek, z nichž alespoň jedna vznikla po 1. lednu 2014, se řídí novým obč. zákoníkem, neboť některá ustanovení dosavadní právní úpravy a nové právní úpravy o započtení se vylučují: v případě antagonistického střetu obsahu dvou kumulativních právních vztahů vzniklých za účinnosti různých občanských zákoníků má přednost nová právní úprava vyjadřující nové společenské poměry a nové podmínky platného právního jednání.²⁾
- 4 Přípustnost započtení za účinnosti občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. se zapracováním příslušných právních předpisů Evropské unie je vzhledem k jeho účelu na místě vykládat extenzivně s přihlédnutím k dosažené úrovni dispozitivnosti právních norem, nárůstu právních vztahů s různorodým peněžitým plněním, rozvoji celosvětového on-line bankovníctví, principu spravedlnosti a poctivosti plnit vzájemné peněžité závazky bez ohledu na měnu, na níž zní, jakož i k mezinárodní úpravě přípustnosti započtení.
- 5 Ustanovení § 1982 obč. zákoníku nelze vykládat tak, že započtení vzájemných peněžních pohledávek v různých volně směnitelných měnách je vyloučeno z důvodu, že se jedná o nestejnorodá plnění.
- 6 Institut započtení je od nepaměti konstruován jako zvláštní zákonné vypořádání vzájemných pohledávek stejného druhu nejen v zájmu obou stran – bez ohledu na jejich aktuální motivaci – ale i společnosti zvláště spravedlivého vyvažování vzájemného plnění stejného druhu a předcházení kumulace nežádoucích soudních sporů.
- 7 Občanský zákoník č. 141/1950 Sb. a občanský zákoník č. 40/1964 Sb. byly založeny na široké ingerenci státu v soukromém právu s direktivním přístupem s převahou kogentních ustanovení zákona. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. je naopak liberální s respektováním mezinárodní právní úpravy s převahou dispozitivních ustanovení zákona.
- 8 Ustanovení § 362 obch. zákoníku vylučovalo ze započtení vzájemných peněžitých pohledávek znějící na různé měny výslovně ty, které nebyly volně směnitelné s určením rozhodného devizového kurzu, jakož i dle místa podnikání (bydliště) osoby provádějící zápočet ve státě, který jej vydává. Ustanovení § 362 obch. zákoníku nevylučovalo započtení vzájemných peněžitých pohledávek znějících na volně směnitelné měny, nýbrž vylučovalo jen měny, které nebyly volně směnitelné.

První autorský odborný časopis

9

Protože zápočtení je zvláštní zákonný způsob vypořádání vzájemných peněžitých pohledávek, v rozsahu v jakém se kryjí, aniž by kdy docházelo k faktickému placení jakoukoli měnou mezi stranami, není i s ohledem na dosažený stupeň rozvoje společenských vztahů a sblížování světa již dál rozumný důvod vylučovat ze zápočtení měny, které nejsou volně směnitelné, pokud to není nepřiměřeně v neprospěch druhé strany, např. státní bankrot, turbulentní sazby, ve státě, který nemá volně směnitelnou měnu apod. Je všeobecně známo, že dominantní měnou 21. století se dříve či později stanou doposud exotické měny největších ekonomik světa Číny a Indie, a tím se postupně stává přežitou otázkou tradičních volně směnitelných měn.

10

Absence ustanovení o vyloučení zápočtení peněžitých pohledávek znějících na různé měny v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. nutno vykládat v souladu s nastalým rozvojem právních vztahů, kdy se Evropa postupně stává společným soustátím, celosvětovým rozvojem on-line bankovních služeb, jakož i v souladu s principem spravedlnosti a poctivosti tak, že zápočtení peněžitých pohledávek znějících na různé měny lze od 1. ledna 2014 zpravidla provádět i tehdy, není-li jedna z měn volně směnitelná, lze-li určit její devizový kurz ke dni střetu pohledávek. K námitce osoby, vůči níž byl proveden zápočet peněžité pohledávky znějící na volně nesměnitelnou měnu, lze individuálně odepřít účinky zápočtení jen tehdy, pokud by to dovoľovaly výjimečné okolnosti případu, např. turbulentní vývoj měny, bankrot státu, který měnu vydává apod.

11

Zápočtení je zvláštní zákonné vypořádání vzájemných pohledávek stejného druhu mezi týmiž účastníky na základě zápočtení, kterým se obě stejnorodá plnění ruší v rozsahu, v jakém se kryjí, jehož základním smyslem je omezení počtu a rozsahu vzájemných právních vztahů a tím i předcházení kumulace soudních sporů mezi týmiž subjekty, jakož i princip spravedlnosti vyvažováním vzájemného plnění vylučujícím, aby jedna strana právního vztahu k tíži druhé strany nemohla - mnohdy i šikanózně - jednostranně uplatňovat jen svoje pohledávky a opomíjet vzájemné pohledávky téhož druhu svého dlužníka.

12

Zápočtení jako zákonné vypořádání vzájemných pohledávek stejného druhu mezi týmiž účastníky na základě zápočtení tak zjednodušuje právní vztahy mezi týmiž účastníky se stejnorodým plněním, což je v zájmu nejen obou poctivých účastníků, ale i společnosti jako celku.

13

Zápočtení peněžních pohledávek různých volně směnitelných měn je ve smyslu ustanovení § 1982 obč. zákoníku přípustné, neboť se jedná o stejnorodé - peněžní - pohledávky a odpovídá to základním zásadám soukromého práva vyjádřených v ustanoveních části I, Hlava I. občanského zákoníku, když ustanovení § 1982 až §1991 je výslovně nezakazuje ani neprohlašuje za nezpůsobilé k zápočtení.

14

Z důvodu nárůstu vzájemných právních vztahů mezi týmiž účastníky s různými volně směnitelnými měnami, jakož i zásadními celospolečenskými změnami v ČR i ve světě, již zákonodárce nepovažoval za nutné v novém občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. výslovnou právní úpravu přípustnosti zápočtení vzájemných peněžních pohledávek v různých volně směnitelných měnách, jako tomu bylo v ustanovení § 362 obch. zákoníku.

15

Vyloučení zápočtení vzájemných peněžitých pohledávek v různě směnitelných měnách již neodpovídá dosaženému rozvoji společnosti a reálnosti kurzů deviz a dosažitelnosti volně směnitelných měn stejně jako tuzemské měny.

16

Mám za to, že nový občanský zákoník mlčky vychází z toho, že dříve či později česká národní měna zanikne a bude nahrazena mezinárodní měnou EURO, pročež jako samozřejmost nepovažoval za nutné jako předtím obchodní zákoník výslovně připustit zápočtení vzájemných peněžitých pohledávek v různých volně směnitelných měnách.

První autorský odborný časopis

17

Peněžitými pohledávkami stejného druhu ve smyslu ustanovení § 1982 obč. zákoníku jsou i volně směnitelné měny, které se dle ustanovení § 1982 obč. zákoníku započtou dle středního devizového kurzu platného v den, kdy se pohledávky staly způsobilé k započtení, což nijak nepoškozuje ani jednoho ze vzájemných věřitelů v souladu s principem spravedlnosti (poctivosti).

18

Nezapočitatelnou v režimu občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. je naopak jen peněžitá pohledávka, která není volně směnitelná, nelze-li k datu střetu určit střední devizový kurz, nebo se jedná o kurzově prudce rozkolísanou měnu (státní bankrot, devalvace apod.), kde by započtení mohlo jít k nepřiměřené tíži druhého z účastníků započtení.

Poznámky:

1) Jäger, M. Zánik závazů započtením, Současný právní stav a změny v novém soukromém právu I. vydání, Praha, Linde Praha, a.s. 2013, str. 326/327: "Právní úprava zániku závazků započtením obsažená v novém občanském zákoníku nepřevzala zvláštní pravidlo o způsobilosti peněžních pohledávek znějících na různé měny k započtení, které dosud vyjadřoval § 362 obch. zákoník, podle něhož jsou takové pohledávky způsobilé k započtení, jen kdy tyto měny jsou volně směnitelné, a tím je současně prohlašoval za způsobilé k započtení z hlediska stejnorodosti předmětu plnění. Rozšíření okruhu pohledávek, jež se z tohoto hlediska hodí k započtení, o peněžité pohledávky, které znějí na různé měny, pokud jsou volně směnitelné, neznámé nynější obecné právní úpravě započtení podle § 580 a 581 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. tak nový občanský zákoník opouští. Současně dlužníkovi nedovoluje bez souhlasu věřitele splnit svůj závazek v jiné měně, než v jakém je strany sjednaly. Pak ovšem pohledávky vyjádřené v různých měnách, bez ohledu na jejich směnitelnost, nejsou způsobilé k započtení z hlediska předpokladu stejnorodosti předmětu plnění, protože peněžité plnění, které by dlužník poskytl ve sjednané měně věřitele, by věřitel nemohl použít ke splnění svého vzájemného závazku vůči dlužníkovi vyjádřené v jiné měně, jakkoli volně směnitelnost obou měn by dovozovala převést pohledávky na společný jmenovatel a zjistit, v jakém rozsahu se kryjí."

Poznámka: Pro budoucí aktualizaci jinak erudované odborné monografie 1), si dovoluji navrhnout opravu časopiseckého pramene na správný: Chalupa, L. - Počátek běhu promlčení majetkových práv a započtení, Právní rádce, 2008, č.3

Hulmák, M. a kol., Občanský zákoník V, Závazkové právo, Obecná část, Komentář, I. vydání, Praha: C.H.Beck, 2014, str. 1120 "Pokud jde o peněžité závazky, musejí být ve stejné měně. Nový občanský zákoník nepřevzal vtěto otázce úpravu obchodního zákoníku (§ 362 obch. zákoník), který zakládal kompenzabilitu alespoň u volně směnitelných měn. Započitatelnost peněžních částek vyjádřených v různých měnách by tedy bylo třeba sjednat. Taková možnost by mohla v daném konkrétním závazku ale patrně vyplývat i z předchozí zavedené praxe stran či z (obchodních) zvyklostí."

2) opačně: Švestka, J.: Dvořák, J., Fiala J. a kol. Občanský zákoník, Komentář, svazek VI, Praha: WoltersKluwer, a.s. 2014, str. 1344 (Pelikánová, Pelikán): "Konečně poslední otázkou je zápočet pohledávek, z nichž se jedna řídí ještě starým právem, druhá právem novým. Lze se domnívat, že součástí úpravy každého závazkového vztahu je i otázka zániku z něho plynoucích závazků. Z toho se pak podává, že bude zřejmě nutno splnit požadavky staré i nové úpravy, neboť je tak zápočtem bude dosaženo kýženého cíle, tedy zániku obou započítávaných závazků."

PROMLČENÍ PŘÍSLUŠENSTVÍ V ROZSAHU ROZŠÍŘENÍ ŽALOBY

V právní literatuře je doposud neprávem opomíjena otázka promlčení úroků a úroků z prodlení navyšovaných až v průběhu nalézacího řízení oproti jejich vymezení v žalobě, případně ve vzájemném návrhu.

Příslušenství pohledávky jako úroky z prodlení a poplatky z prodlení samostatně podléhají promlčení včetně částečného promlčení, a to i pokud je až v průběhu nalézacího řízení nově uplatněna jejich vyšší výše nebo za delší rozhodné období oproti v samotné žalobě původně uplatněné výši příslušenství či rozhodného období.

1

Nově uplatněným příslušenstvím až v průběhu nalézacího řízení jsou tyto případy:

- a) vyšší výše úroků z prodlení či poplatků z prodlení jako rozdílu mezi nově uplatněnou výší a původně v žalobě uplatněnou výší
- b) delší rozhodné období trvání prodlení žalovaného spočívající ve srovnání určení počátku povinnosti placení úroků z prodlení a poplatků z prodlení v samotné žalobě a v pozdějším podání žalobce s dřívější povinností počátku placení příslušenství

2

V případě promlčení úroků a úroků z prodlení mohou v nalézacím soudním řízení nastat tyto situace:

- a) úroky z prodlení či poplatky z prodlení nebyly žalobou (vzájemným návrhem) uplatněny vůbec
- b) úroky z prodlení či poplatky z prodlení byly žalobou (vzájemným návrhem) uplatněny určitě co do svojí výše i rozhodné doby s určením jejího počátku
- c) úroky z prodlení či poplatky z prodlení byly žalobou (vzájemným návrhem) uplatněny co do výše nebo rozhodné doby nepřesně

3

Z důvodu opatrnosti či právní složitosti soud mnohdy schválí změnu žaloby, ačkoli se podle obsahu podání žalobce jedná jen o upřesnění žaloby ve smyslu ustanovení § 43 o.s.ř., což je jistě menší právní vada než naopak.

4

V případě, že žalobce až dodatečně svým podáním ve smyslu ustanovení § 43 o.s.ř. upřesnil výši úroků či úroků z prodlení nebo rozhodnou dobu prodlení s určením jejího počátku tak, že jeho žaloba ve spojení s tímto dodatečným upřesněním v rozsahu příslušenství dluhu již odpovídá ustanovení § 79 odst. 1 o.s.ř., jsou úroky z prodlení či poplatky z prodlení řádně uplatněny ode dne podání žaloby, ve znění dodatečného upřesnění žaloby.

5

V případě, že žalobce dodatečně svým podáním ve smyslu ustanovení § 43 o.s.ř. v řízení svým podáním již výslovně a jednoznačně upřesnil výši úroků či úroků z prodlení nebo rozhodnou dobu prodlení s určením jejího počátku, zvláště schválil-li soud toto upřesnění příslušenství pohledávky svým pravomocným usnesením jako připuštění změny žaloby, je jakékoli další rozšíření žaloby v rozsahu o navýšení úroků či úroků z prodlení či o delší rozhodnou dobu již novým uplatněním nároku bez ohledu na vlastní žalobu, tj. promlčecí doba v tomto dalším rozsahu se staví až dnem doručení podání požadující

6

Pravomocné usnesení soudu o schválení rozšíření žaloby v rozsahu úroků či úroků z prodlení nebo rozhodné doby bez ohledu na to, že se ve skutečnosti jednalo jen o upřesnění žaloby ve smyslu ustanovení § 43 o.s.ř., vylučuje, aby žalobce později znovu upřeshňoval výši jím uplatněných úroků či úroků z prodlení nebo rozhodnou dobu prodlení.

První autorský odborný časopis

7

Příslušenství pohledávky je akcesorickou pohledávkou, jejíž vznik je vždy závislý na vzniku vlastní pohledávky (jistiny) a která je převáděna či přechází spolu s vlastní pohledávkou, například postoupením pohledávky, není-li stanoveno či sjednáno výslovně jinak; příslušenství pohledávky tak zásadně sdílí osud jistiny.

8

Úroky z prodlení a poplatky z prodlení – se promlčují samostatně, tj. promlčení příslušenství pohledávky při nepromlčení hlavní pohledávky (jistiny) je možné; například je-li podána žaloba o zaplacení vlastní jistiny a teprve až následně rozšířena o úroky z prodlení až po jejich promlčení, samozřejmě je-li dlužníkem uplatněno její promlčení. Platí i opačně, že byly-li žalovány včas úroky z prodlení, a teprve až po uplynutí promlčecí doby vlastní jistina či její část, může na základě námitky promlčení dojít k promlčení jistiny dluhu, a nikoli již k promlčení úroků z prodlení, a to v závislosti na jejich včasném uplatnění u soudu.

9

Námitka promlčení uplatněná v soudním řízení vůči žalovanému dluhu se s ohledem na její hmotně právní charakter a na akcesoritu příslušenství v rozsahu žalované částky vztahuje bez dalšího i na příslušenství této pohledávky, tj. na úroky z prodlení a poplatky z prodlení.

10

V případě, že žalobce v žalobě, případně podáním upřeshňujícím žalobu ve smyslu ustanovením § 43 o.s.ř., výslovně a jednoznačně uplatnil určitou výši úroků z prodlení či poplatků z prodlení zpravidla určitými procenty z dlužné částky za určité rozhodné období ode dne do, případně pevnou částkou, staví se běh promlčecí doby v rozsahu dalších až dodatečně navýšených úroků z prodlení či úroků z prodlení až dnem doručení podání žalobce uplatňujícím oproti žalobě vyšší úroky z prodlení či poplatky z prodlení nebo za starší rozhodné období prodlení.

Exkurz

Ve stanovisku Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2006 č.j. Cpnj 202/2005 byl v právní větě vysloven zásadní právní názor o právní povaze příslušenství pohledávky: „Úroky z prodlení, které se stanou splatnými teprve v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí, jsou svou povahou opětující se dávkou ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o.s.ř.“

11

V případě úroků z prodlení z dlužné jistiny, jejíž splatnost nastala ještě před vyhlášením rozsudku soudu (soudní rozhodnutí má deklaratorní povahu), se jedná o tutěz pohledávku (závazek) akcesorické povahy, jejíž výše je na základě trvajících prodlení dlužníka a určité právní skutečnosti proměnná („jedna pohledávka s pohyblivou výší v průběhu jejího trvání“).

12

Pohledávky lze právně teoreticky rozčlenit na:

- a) pohledávky statické (neměnné) jako je jistina, jejichž výše se v průběhu jejich trvání nemění
- b) pohledávky proměnné (dynamické), které se v průběhu svého trvání co do své výše mění, například v závislosti na délce prodlení dlužníka

13

Úroky z prodlení a poplatky z prodlení vztahující se k vlastní jistině jsou jedinou – odvozenou – pohledávkou, jejíž výše dynamicky narůstá v závislosti na délce prodlení dlužníka, případně dalších skutečnostech, např. proměnné výši repo sazby.

14

Úroky z prodlení nemají povahu opětující se dávky ve smyslu ustanovení § 154 odst. 2 o.s.ř., nýbrž na základě ustanovení právního předpisu či na základě smluvního ujednání v průběhu trvání (existence) této akcesorické pohledávky v závislosti na nepředvídatelné délce prodlení dlužníka a určité právní skutečnosti (např. změny repo sazby ČNB) dochází ke změnám v její výši.

PÍSEMNÁ FORMA VÝSTRAHY A ROZHODNUTÍ O VYLOUČENÍ Z BYTOVÉHO DRUŽSTVA

Šířící se absencí kvalifikovaného zastoupení advokáty ve snaze ušetřit s převahou vlastního vyhledávání na internetu často vykazují hmotně právní jednání včetně výstrahy i rozhodnutí bytového družstva o vyloučení základní právní vady vyvolávající jejich neplatnost.

- 1 V případě, že výstraha před vyloučením z bytového družstva i rozhodnutí o vyloučení člena bytového družstva byly bytovým družstvem vydány po 1.1. 2014 včetně, je třeba aplikovat zákon o obchodních korporacích bez ohledu na to, zda k vlastnímu porušení členských povinností došlo před 31.12. 2013.
- 2 V soudním řízení o neplatnost rozhodnutí o vyloučení z bytového družstva ve smyslu ustanovení § 620 odst. 1 zákona o obchodních korporacích musí soud vždy meritorně zkoumat i platnost rozhodnutí o vyloučení člena z bytového družstva jako hmotně právního jednání včetně toho, zda byl důvod vyloučení skutečně naplněn a nikoli jen, zda bytové družstvo dodrželo formální náležitosti při vydání rozhodnutí o vyloučení.
- 3 Rozhodnutí orgánu soukromé osoby adresované navenek druhé osobě včetně jejího člena (společníka, akcionáře apod.) s právními následky zakládajícími vznik, zánik nebo změnu určitých práv či povinností je – na rozdíl od autoritativního rozhodnutí orgánu veřejné moci – hmotně právním jednáním ve smyslu ustanovení § 545 obč. zákoníku, nestanoví-li zákon výslovně jinak.
- 4 Výstraha před vyloučením člena bytového družstva i rozhodnutí o vyloučení člena bytového družstva musí být písemné, a tudíž musí být ve smyslu ustanovení § 561 odst. 1 věta první obč. zákona podepsány jednající osobou, tj. členy statutárního orgánu družstva, jinak se jedná o neplatné právní jednání pro nedostatek předepsané písemné formy.
- 5 § 561 odst.1 obč. zákoníku: K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat. „Písemná forma právního úkonu tedy předpokládá existenci dvou náležitostí: písemnosti a podpisu, přičemž písemný projev je platný až od podpisu jednající osoby, který na rozdíl od textu písemnosti, musí být zásadně vlastnoruční. Možnost nahrazení podpisu mechanickými prostředky (např. razítkem, faksimilie, reprodukcí podpisu na tiskopisu) přichází v úvahu pouze tam, kde je to v občanskoprávním styku – posuzováno objektivně – obvyklé“ (NS ČR 33 Odo 176/99).
- 6 Výstraha před vyloučením z bytového družstva musí vždy obsahovat i osobu adresáta, kterému je výstraha určena, a to minimálně alespoň jménem a příjmením, jinak se jedná o neurčitě, a tudíž neplatné právní jednání.
- 7 Výstraha před vyloučením z bytového družstva je neplatným právním jednáním, pokud po členu družstva požaduje zjevně nezákonné plnění, např.: „vyklizení bytu členem družstva za trvání členského poměru a nájmu bytu do x dnů od doručení výstrahy s tím, že o vyklizení bytu bude pořízen zápis s poučením, že jinak bude neprodleně svolána členská schůze, která bude řešit návrh na vyloučení z družstva.“

První autorský odborný časopis

8

Písemné rozhodnutí o vyloučení člena bytového družstva ve smyslu ustanovení § 617 zákona o obchodních korporacích musí - kromě určitého důvodu pro vyloučení - vždy obsahovat: i) adresáta, ii) podpis statutárních zástupců družstva, iii) poučení o podání námitek proti rozhodnutí o vyloučení, iiiii) datum, kdy se družstvo dozvědělo o důvodu vyloučení, a kdy nastal důvod k vyloučení pro dodržení propadné 6 měsíční subjektivní lhůty a propadné roční objektivní lhůty k vyloučení, jinak se jedná o neplatné právní jednání.

9

Důvod pro vyloučení z bytového družstva musí odpovídat obsahu výstrahy před vyloučením, neboť k jiným důvodům, než uvedeným ve výstraze nelze přihlížet.

10

Písemný zápis členské schůze, jejímž předmětem bylo i vlastní vyloučení člena z bytového družstva, může splňovat i náležitosti samotného rozhodnutí o vyloučení z bytového družstva, pokud ovšem splňuje všechny zákonné náležitosti předepsané ustanovením § 617 zákona o obchodních korporacích, a pokud je podepsáno statutárními zástupci družstva, jinak musí být rozhodnutí vyhotoveno zvlášť rovněž tak se všemi zákonnými náležitostmi.

11

Bytové družstvo je povinno ve smyslu ustanovení § 620 odst. 2 zákona o obchodních korporacích - výslovně zakazující uplatnit vůči členu jakákoli práva vyplývající z vyloučení, dokud neuplynou zákonem stanovené lhůty - zdržet se svévolného vyklizení družstevního bytu, jinak takovéto jednání vykazuje známky trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru dle § 208 odst. 2 tr. zákona („Kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru brání“).

Autorem článku je JUDr. Luboš Chalupa